

»Folkets veje« kan varmt anbefales enhver, der ønsker at udvide sine almindelige skolekundskaber eller lære noget politisk historie. Som grundlag for studiekredse vil den være fortrinlig med sin overskuelige, livlige tekst, sine gode portrætter og morsomme karikaturtegninger — hovedsagelig gengivelser af helsider fra »Blæksprutten«.

*Finn H. Lauridsen.*

*Oluf Bertolt, Ernst Christiansen og Poul Hansen: En bygning vi rejser. Den politiske arbejderbevægelses historie i Danmark. I. (Fremad, 1954). 392 s.*

Socialdemokratiet har ikke manglet partihistorier. Allerede omkring århundredskiftet kom C. E. Jensen og F. J. Borgbjergs i mange henseender fortræffelige værk »Socialdemokratiets århundrede«, og i 1921 fulgte den ikke så vellykkede Wiinblad og Alsing Andersens »Det danske socialdemokratis historie«. Mere liv i fremstillingen og større historisk fornemmelse, end gamle Wiinblad havde, lagde Oluf Bertolt for dagen i 1938 i »Pionerer«, og nu foreligger som første del af et trebinds værk en socialdemokratiets historie til omkring 1918, for tiden indtil systemskiftet forfattet af Bertolt og efter af redaktør Ernst Christiansen, også den sidste har tidligere indlagt sig fortjeneste ved gode bidrag til dansk arbejderbevægelses historie, bl. a. gennem bøgerne »Danske smede« (1948, Smede- og maskinarbejderforbundets 60-års jubilæum) og »En stjernevogn kørte ud« (bryggeriet Stjernens jubilæumsskrift 1952).

Det må straks siges, at vi her har den bedste af de partihistorier, der foreligger. I 1930'erne fik vi i pragtbind de tre andre partiers historie, men hverken i stilistisk formåen eller i fremlæggen af kendsgerninger når de op på højde med denne nye partihistorie — for resten heller ikke i henseende til boghåndværk.

Bogen tager sit udgangspunkt i tiden før 1848 med den sociale og politiske uro, og efter en tilbørlig omtale af Fr. Chr. Sibbern og Fr. Dreier går man i gang med Pio, Brix og Geleff. Nye resultater eller synspunkter af rækkevidde rummer fremstillingen ikke, men den er veldisponeret og fængslende. Der er imidlertid visse spørgsmål, som trænger sig på under læsningen, og de er afgørende for al historisk fremstilling for en videre kreds: hvormeget kan man forudsætte bekendt? Det synes som om den ellers så rutinerede mand fra folkeoplysningsarbejdet, Oluf Bertolt, her af og til stiller for store krav til læserne, dette gælder også hans medforfatter. Det hedder også meget rigtigt i forordet, at »det vil altid bero på et skøn, hvor indgående en omtale den enkelte person eller begivenhed vil få i en historisk fremstilling som denne. Eller om de overhovedet fortjener omtale«. Det turde imidlertid være et krav, at man, når man indlader sig på omtale af noget, da afrunder det, så læseren ikke sidder med indtrykket af at være snydt for noget. Siger man »visse kapitalistiske kredse«, bør man fortælle, hvilke de er, omtaler man, at en institution bliver genstand for stærke angreb, må man have med, hvad de går ud på, og hvor meget bund, der var i dem. I den henseende kunne man have ønsket noget mere i bogen, eller også at man måske havde undladt omtalen. Der kunne også have været mere baggrund, socialdemokratiets og fagbevægelsens storhed viser sig bedre på baggrund af de sociale forhold end i medlemstallet. Skal vi forstå den udvikling, der allerede var ved at ske før 1914, og som satte ind derefter, da må vi have livet i et arbejderhjem o. 1870, o. 1890 og ved krigens

udbrud med. Det vil virkelig give et indtryk af partiets betydning, når det da fortsættes i de to næste bind.

Andre spørgsmål — f. eks. partiets sammensætning, dets økonomi, forholdet mellem centralledelse og lokalorganisationer — kunne man også have ønsket med. Et udblik til de andre partiers organisationsmæssige opbygning ville have været af interesse, bl. a. ville det have vist, i hvor høj og beundringsværdig grad de socialdemokratiske ledere var administrative begavelse. Mon ikke man også mere end tilfældet er, kunne være trængt de ledende mænd nærmere ind på livet gennem benyttelse af brevstof?

Disse anmærkninger skal imidlertid ikke svække indledningens vurdering af det udmærkede arbejde. Blandt dets fortjenester må også fremhæves den plads, som udviklingen i provinsen indtager, lige som der er grund til at anerkende redegørelserne for partiets taktiske overvejelser, men der er vist til gengæld overhovedet ikke medtaget noget hverken i illustrationer eller tekst af det betydelige valgmateriale, man benyttede fra 80'erne og op, også et af de punkter, hvor socialdemokratiet førte an. Meget vellykket er brugen af billedmaterialet til i underskrifterne at give knappe personrids, som ellers ikke kunne have været indbygget i teksten. — Med første bind er lagt et værdifuldt grundlag for de afsluttende bind, som kan ventes først i 1955; det bliver interessant at se, hvorledes man løser den vanskelige opgave at skrive socialdemokratiets historie i vor egen generation.

Vagn Dybdahl.

*Niels Jacobsen: Købstaden Kolding. Erindringer om årene 1910—1950. (Barkholts forlag, 1953). 101 s.*

Det er den tidligere byrådssekretær, der står som forfatter til den lille smukke bog, som skal være en slags fortsættelse af Eliassens Koldingshistorie fra 1910. Niels Jacobsen fortæller løst og fast om de forskellige sider af livet i Kolding, men stort set indeholder bogen ikke noget, som giver den historisk værdi, hvorimod den måske kan være ret underholdende for læsere med tilknytning til Kolding. Den er båret af stærk lokalpatriotisk følelse, som det kniber at tøjle, — f. eks. »så kom den 1. verdenskrig, hvor Kolding, som tidligere og senere, lå i de krigsførendes interessesfæres første række« —; den stilistiske udformning kunne der nok være ofret mere arbejde på.

Vagn Dybdahl.